

SAŽECI • ABSTRACTS

On Husserl's Early Logic of Intersubjectivity

DINO GALETTI

ABSTRACT: Our article seeks to demonstrate that Husserl's approach to intersubjectivity in his First Investigation of 1901/1913 was rigorous rather than rash. To do so, it applies a combination of intentionality and whole-part logic that has been overlooked in Husserl study. It therefore starts from Husserl's *Prolegomena* of 1901 to follow his normative phenomenology until it excludes knowledge of another's consciousness, then unpacks how he does so by his "proofs" in his 1913 Third Investigation (also considering his 1901 version), to apply those results to his First Investigation. The outcomes might demonstrate an unexpected rigour in Husserl's early address to intersubjectivity, and even support a novel logic that considers alterity.

KEYWORDS: Alterity, First Investigation, Husserl, intersubjectivity, Prolegomena, Third Investigation, whole-part.

O Husserlovoj ranoj logici intersubjektivnosti

DINO GALETTI

SAŽETAK: U našem članku želimo pokazati da je Husserlov pristup intersubjektivnosti u njegovim *Prvim istraživanjima* 1901/1913. bio strog, a ne nepromišljen. Da bismo to učinili, primjenjujemo kombinaciju intencionalnosti i logike dio-cjelina koja je zanemarena u proučavanju Husserla. Zbog toga počinjemo s Husserlovom *Prolegomenom* iz 1901. da bismo slijedili njegovu normativnu fenomenologiju sve do isključenja znanja o svijestima drugih, a zatim rasvijetljavamo kako je on to učinio pomoću svojih "dokaza" u *Trećim istraživanjima* iz 1913. (također razmatrajući inačicu iz 1901.), a zatim te rezultate primijenjujemo na njegova *Prva istraživanja*. Rezultat može pokazati neočekivanu strogost u Husserlovom ranom razmatranju intersubjektivnosti, a čak i poduprijeti novu logiku koja razmatra drugost.

KLJUČNE RIJEČI: Dio-cjelina, drugost, Husserl, intersubjektivnost, Prolegomena, Prva istraživanja, Treća istraživanja

Sceptical and Practical Criticisms of Epistemic Externalism

MARTIN NUHLÍČEK

ABSTRACT: The paper introduces and discusses two different types of criticisms of epistemic externalism. First, there are criticisms of externalism which I call *sceptical criticisms*. So-called sceptical critics state that the externalist conception of justification leads to the consequence that no belief is justified and hence no belief constitutes knowledge. I defend the claim that sceptical criticisms of epistemic externalism are generally wrong, because the conclusion which they infer from available premises is too strong. However, I suggest that epistemic externalism can be effectively criticized to be implausible, but for different reasons. I introduce a second type of criticisms which I call *practical criticisms* of epistemic externalism. So-called practical critics argue that from the externalist point of view it is impossible to identify the epistemic status of beliefs. This means, in turn, that even if the externalist conception of justification was true, it would be practically useless, and therefore implausible.

KEYWORDS: Epistemic externalism, epistemic internalism, Gettier problem, justification, knowledge.

Skeptički i praktični prigovori epistemičkom eksternalizmu

MARTIN NUHLÍČEK

SAŽETAK: Rad predstavlja i raspravlja o dvije različite vrste prigovora epistemičkom eksternalizmu. Prvo, postoje prigovori eksternalizmu koje nazivam *skeptički prigovori*. Takozvani skeptički kritičari tvrde da eksternalističko shvaćanje opravdanja vodi k posljedici da nijedno vjerovanje nije opravdano i, stoga, nijedno vjerovanje ne tvori znanje. Tvrdim da su skeptički prigovori epistemičkom eksternalizmu u načelu pogrešni, jer je konkluzija, koja se izvodi iz raspoloživih premisa, prejaka. Međutim, smatram da se epistemičkom eksternalizmu može učinkovito prigovoriti da nije uvjerljiv, ali zbog drugih razloga. Uvodim drugu vrstu prigovora koje nazivam *praktični prigovori* epistemičkom eksternalizmu. Takozvani praktični kritičari tvrde da je nemoguće s eksternalističkog stajališta utvrditi epistemički status vjerovanja. To, pak, znači da čak i ako bi eksternalističko shvaćanje opravdanja bilo istinito, ono bi bilo praktično neuporabivo i stoga neuvjerljivo.

KLJUČNE RIJEČI: Epistemički eksternalizam, epistemički internalizam, Gettierov problem, opravdanje, znanje.

(Bio)ethicists and (Bio)ethical Expertise in National Ethical Advisory Bodies: Roles, Functions and Perceptions

TONI PUSTOVRH / FRANC MALI

ABSTRACT: Over the past decades, (bio)ethical expertise has been gaining considerable influence in decision-making processes on various levels, but the nature and role of bioethical expertise and experts has only rarely been subject to empirical investigation in institutional contexts. One of the characteristics of modern (bio)ethics is its “empirical” and “policy” turn, which has led to the formation of institutions that were given the remit to provide political decision-makers with ethical advice on dealing with contentious developments in new and emerging sciences and technologies. In Europe, such national Ethical Advisory Bodies (EABs) have become a key mechanism in the legitimization of contested sociopolitical decisions. (Bio)ethicists can be seen as important experts in the workings of such institutions, but the role and function of (bio)ethical expertise and (bio)ethicists have so far not been systematically investigated in European national EABs. The present article thus tackles some of the theoretical and practical questions concerning ethicists and ethics in the context of EABs by combining theoretical reflection with empirical investigation. The first part provides a brief sketch of the development of modern (bio)ethics and its institutionalization in various expert bodies, especially EABs at the national level in Europe. The second part explores theoretical questions relating to the notion of ethical and moral expertise, as well as the attributes that ethicists should possess in order to be able to perform the role of experts in ethics within EABs. The third part compares theory to practice by examining the results of a survey conducted among European national EABs on how ethicists and ethical expertise are actually perceived by EABs and what functions they perform in such institutions.

KEYWORDS: Bioethics, ethical advisory bodies, ethical expertise, ethicists, experts, moral expertise, national ethics committees.

(Bio)etičari i (bio)etička ekspertiza u nacionalnim etičkim savjetodavnim tijelima: uloge, funkcije i shvaćanja

TONI PUSTOVRH / FRANC MALI

SAŽETAK: U posljednjih nekoliko desetljeća, (bio)etička ekspertiza je počela ostvarivati značajan utjecaj na procese odlučivanja na različitim razinama, ali priroda i uloga bioetičke ekspertize i stručnjaka vrlo rijetko se podvrgava empirijskom istraživanju u institucionalnim kontekstima. Jedno od obilježja suvremene (bio)etike je njezin “empirijski” i “politički” zaokret, koji je doveo do formiranja institucija nadležnih za pružanje etičkih savjeta donositeljima političkih odluka kako se suočavati sa spornim napretkom u novim i nastajućim znanostima i tehnologijama. U Europi su takva nacionalna etička savjetodavna tijela (EST) postala ključni mehanizmi u legitimizaciji spornih društveno-političkih odluka. (Bio)etičare se može smatrati važnim stručnja-

cima u radu takvih institucija, ali uloga i funkcija (bio)etičke ekspertize i (bio)etičara nije dosada sustavno istražena u europskim nacionalnim EST-ima. Ovaj se članak, stoga, bavi nekim teorijskim i praktičnim pitanjima koja se tiču etičara i etike u kontekstu EST-a, kombinirajući teorijske refleksije s empirijskim istraživanjima. Prvi dio donosi kratak pregled razvoja suvremene bioetike i njene institucionalizacije u stručnim tijelima, posebice EST na nacionalnoj razini u Europi. Drugi dio istražuje teorijska pitanja koja se odnose na pojam etičke i moralne ekspertize, kao i na značajke koje etičar treba posjedovati kako bi mogao obnašati ulogu etičkog stručnjaka u EST-u. Treći dio uspoređuje teoriju s praksom istražujući rezultate ankete provedene među europskim nacionalnim EST-ima na temu kako su zapravo etičari i etička ekspertiza percipirani od strane EST-a, te koje funkcije obnašaju u takvim institucijama.

KLJUČNE RIJEČI: Bioetika, etičari, etička ekspertiza, etička savjetodavna tijela, moralna ekspertiza, nacionalni etički odbori, stručnjaci.

Enlightenment and Enlightenments: (De)Contraction of the Notion

PREDRAG KRSTIĆ

ABSTRACT: The paper seeks to explain the major landmarks and arguments in a contemporary dispute about the understanding of the Enlightenment. The first part in opening section presents the reasons of the advocates of 'pluralization' of the Enlightenment, who claims that it can be reasonably speak of only in the plural, only with regard to its specific national and regional characteristics. The following section is devoted to the consideration of the reactions of the defender of a single Enlightenment and to the foundation of their reinforcement of the common inclinations of the eighteenth century enlighteners. The second part of the work has a similar structure. It follows the 'vertical' separation of the Enlightenment to 'high' and 'low' one, and then contestations that such a dichotomy questioning its integrity. Recognizing the contributions of the both, advocates of the 'family of the Enlightenments' as well as the studies that rehabilitate European or 'worldly' character of the united Enlightenment, author in conclusion suggest that justification for this or that approach rests only in the fruitfulness of its performance.

KEYWORDS: Contemporary interpretations, eighteenth century, enlightenment, historical reconstruction, national fragmentation, unity of orientation.

Prosvjetiteljstvo i prosvjetiteljstva: (ra)stezanje pojma

PREDRAG KRSTIĆ

SAŽETAK: Rad nastoji predočiti glavne orijentire i argumentaciju u jednom suvremenom sporu oko razumijevanja prosvjetiteljstva. U prvom dijelu se izlažu razlozi zastupnika "pluralizacije" prosvjetiteljstva koji tvrde da se o njemu može govoriti još samo u množini, s obzirom na posebne nacionalne i regionalne specifičnosti, da bi se onda razmotrile reakcije zastupnika jedinstvenog prosvjetiteljstva i utemeljenost njihovih potkrepljenja zajedničkih nagnuća prosvjetitelja. Sličnu strukturu ima i drugi dio rada, koji prati "okomitu" podjelu prosvjetiteljstva na "visoko" i "nisko", te potom osporavanja da takva dihotomija dovodi u pitanje njegov integritet. Uvažavajući doprinose i zagovornika "obitelji prosvjetiteljstva" i studija koje rehabilitiraju europski ili "svjetski" karakter jednog prosvjetiteljstva, na kraju se sugerira da o opravdanosti ovog ili onog pristupa ili naglaska odlučuje tek plodnost njegovog izvođenja.

KLJUČNE RIJEČI: Povijesna rekonstrukcija, jedinstvo orijentacije, nacionalna fragmentacija, osamnaesto stoljeće, prosvjetiteljstvo, suvremene interpretacije.

Case Study:***Introducing Philosophy of Art in Eight Case Studies by Derek Matravers*****DAVOR PEĆNJAK**

ABSTRACT: In this review article, I present and discuss some theories and arguments which we can find in Derek Matravers's (2013) opinionated textbook on the philosophy of art. Textbook consists of an introduction and eight chapters, but only some of the most important claims are discussed: various theories and definitions of art, the notions of expression and value of art and artworks, as well as the question whether we can learn something from artworks, beside, of course, what is considered as artistic and aesthetic. A little more emphasize I gave on the notions of forgeries and on the concept of beauty in connection with the artworks.

KEYWORDS: Artistic value, artworks, beauty, definition of art, expression, forgeries, Matravers, philosophy of art.

Studija slučaja:***Introducing Philosophy of Art in Eight Case Studies Dereka Matraversa*****DAVOR PEĆNJAK**

SAŽETAK: U ovom preglednom članku prikazujem i diskutiram neke teorije i argumente koji se mogu naći u udžbeniku, ali koji sadrži i vlastite stavove, Dereka Matraversa (2013) o filozofiji umjetnosti. Knjiga se sastoji od uvoda i osam poglavlja, ali samo nekoliko najvažnijih stvari je prodiskutirano: različite teorije i argumenti u vezi s definiranjem umjetnosti, pojmovi izražavanja i vrijednosti umjetnosti i umjetničkih djela kao i pitanje možemo li nešto naučiti iz umjetničkih djela, naravno povrh umjetničkog i estetičkog. Nešto veći naglasak dan je na pojam krivotvorina i na pojam ljepote u vezi s umjetničkim djelima.

KLJUČNE RIJEČI: Definicija umjetnosti, filozofija umjetnosti, izražavanje, krivotvorine, ljepota, Matravers, umjetnička vrijednost, umjetničko djelo.

On Ivo Škarić's *Argumentacija*: Assumptions and Shortcomings**PETAR BODLOVIĆ**

ABSTRACT: *Argumentacija* (2011), written by academician Ivo Škarić, represents the first published attempt among Croatian authors to systematically investigate this area of study. In the first part of the paper, I try to present the basic assumptions of Škarić's theory of argument with the special emphasis on the concept and general structure of argumentation, as well as the possibility of argumentative discussion regarding value judgements. In the second part, I point to a certain number of theoretical, terminological and stylistic issues which, to my humble opinion, seriously limit the potential of Škarić's work in becoming widely-used introductory textbook.

KEYWORDS: Argument, Ivo Škarić, rhetoric, structure of argumentation, types of reasoning, value judgements.

Argumentacija* Ive Škarića: pretpostavke, teškoće i propusti*PETAR BODLOVIĆ**

SAŽETAK: *Argumentacija* (2011) akademika Ive Škarića je prvo djelo domaćeg autora u kojem se teži sustavnoj obradi ovoga, kod nas još uvijek zanemarenoga područja. U radu se nastoji predstaviti temeljne pretpostavke Škarićevog viđenja argumentacije s posebnim naglaskom na pojmovno određenje argumentacije, njezinu opću strukturu i vrijednosne sudove kao njezino tematsko područje. Zatim se nastoji ukazati na određeni broj teorijskih, terminoloških i stilskih teškoća koje, prema mišljenju autora rada, ozbiljno ograničavaju potencijal *Argumentacije* da bude uspješni uvodni udžbenik za širu uporabu.

KLJUČNE RIJEČI: Argument, Ivo Škarić, logička veza, retorika, struktura argumentacije, vrijednosni sudovi.